

CALCA, EEN DORP IN DE HEILIGE VALLEI VAN DE INCAS, EN DE IMPACT VAN ONZICHTBARE VIJANDEN

Structurele corruptie, de sociale kloof en geweld zorgen ervoor dat de maatregelen die genomen zijn om de pandemie te bestrijden, onvoldoende effectief zijn en dat de meest kwetsbare bevolkingsgroepen harder worden getroffen dan ooit.

Door Pavel Marmanilo

Calca, 25 juni 2020

Het is waar, Peru was een van de eerste landen in Latijns-Amerika dat de noodtoestand aankondigde en dat extreme maatregelen nam in vergelijking met andere landen in de regio. Vanuit de hoofdstad, Lima, stuurt president Martín Vizcarra wekelijkse berichten waarin hij gedetailleerde informatie deelt met de Peruvianen en de huidige situatie beschrijft rondom het virus in het land. Bovendien zegde hij financiële hulp toe vanuit de regering om Peruvianen te stimuleren thuis te blijven. Het is ook waar dat er op redelijk korte termijn meer IC-bedden geïmplementeerd zijn in openbare ziekenhuizen en dat er mechanische ventilatoren zijn aangeschaft. Al deze maatregelen zijn genomen om de uitbraak van covid-19 af te remmen en de verspreiding van het virus binnen het gezondheidszorgsysteem een halt toe te roepen. Tegelijkertijd werden de meeste bedrijven en instellingen gesloten en werden social distancing en het gebruik van gezichtsmaskers verplicht. Een steeds strengere avondklok werd ingesteld en politie en leger maakten de aanwezigheid en autoriteit van de overheid zichtbaar op straat. Deze maatregelen zouden gebaseerd zijn op efficiënte plannen om de onzichtbare vijand, genaamd covid-19, te bestrijden; het leek een compleet pakket om de pandemie aan te pakken. Echter, in plaats van een rolmodel in het bestrijden van de ziekte, is Peru een van de landen in de wereld geworden waar de verwoestingen van covid-19 elke dag rampzaliger zijn. Peru behoort volgens officiële cijfers ((CSSE) Johns Hopkins University) tot de zes landen met de meeste gevallen van Covid-19. En het aantal besmettingen blijft stijgen. Deze crisis heeft de schijn van economische vooruitgang in Peru ontmaskerd en brengt tegelijkertijd de diepe ongelijkheid en corruptie aan het licht die elke maatregel tegen de pandemie ondermijnen. Sterker nog, de pandemie heeft de veelal zeer kwetsbare situatie van veel Peruanen verder verslechterd.

Het is waar, covid-19 is een van de meest recente vijanden van Peru. Maar als we het hebben over oudere vijanden, dan is corruptie er zeker een van. Deze houding is diep geworteld in het gedrag van veel Peruvianen. Vanuit de politieke, economische en symbolische macht heeft corruptie de andere vijand gevoed: armoede. Armoede die zichtbaar is in de vorm van een enorme kloof tussen de grote meerderheid van de Peruvianen aan de ene kant en een kleine minderheid aan de andere kant die er geen probleem mee heeft om rustig thuis te blijven tot alles voorbij is. Een voorbeeld van corruptie vormen de zogenaamde noodbudgetten die als onderdeel van de economische maatregelen aan elke regio en gemeente van het land zijn toegewezen voor de aanschaf van voedselpakketten voor de meest kwetsbare inwoners van elke gebied. Vanuit de vele meldingen over misbruik wordt duidelijk dat er hiervan niet veel terecht is gekomen. Ja, de pakketten werden gekocht, het hele budget werd besteed, maar de hulp bereikte weinig kwetsbare inwoners. Veel van de hulp ging naar familie en vrienden van de autoriteiten en de mensen die hen hielpen bij hun politieke campagnes en activiteiten. Slechts een voorbeeld van de diepgewortelde corruptie in dit land. Het is ook waar dat de armoede van miljoenen Peruvianen geen complete lockdown kan weerstaan. Ongeveer 71% van de economisch actieve bevolking in Peru maakt onderdeel uit van de informele economie. Vele gezinnen die overleven door wat zij dagelijks op straat verdienen, hebben geen staatssteun ontvangen om thuis te blijven. Thuisblijven doet hen dan ook de das om. *Thuis blijven betekent niet eten, geen huur, water en licht kunnen betalen.* Van degenen die thuis blijven, zijn vrouwen en kinderen bovendien het meest kwetsbaar voor huiselijk geweld. Volgens een rapport van het Ministerie van Sociale Zaken, zijn alleen al in de eerste twee weken van de lockdown meer dan 37.000 gevallen van huiselijk geweld gemeld. Deskundigen schatten dat dit cijfer slechts 20% van de reële gevallen vertegenwoordigt.

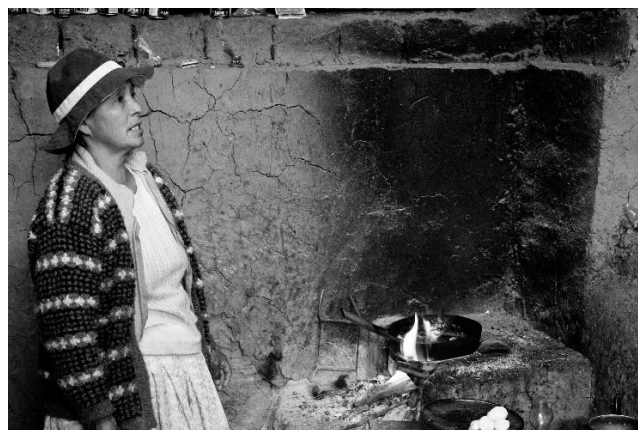
Volgens de laatste National Household Survey in Peru, 2019, heeft slechts één van de vijf Peruvianen een koelkast. Hierdoor kunnen mensen niet slechts één keer per week boodschappen doen om vervolgens thuis te blijven. Dit gegeven weerspiegelt echter niet de economische ongelijkheid waar veel Peruvianen onder lijden. De situatie op veel plekken is alarmerend, want de ongelijkheid is in dit geval nog oneerlijker dan deze op het eerste gezicht lijkt. De verdeling waarbij 1 Peruviaan met koelkast leeft en vier Peruvianen zonder koelkast, gaat namelijk niet gelijk op voor het hele land; er zijn hele gemeenschappen die geen toegang hebben tot deze moderne luxe. Sterker nog, deze gemeenschappen hebben vaak ook geen toegang tot gezondheidszorg of onderwijs.

Tegenwoordig is online-educatie een dringende noodzaak en de enige manier voor kinderen om verder te studeren. En hier hebben we nog een ander aspect dat de diepe ongelijkheid in Peru duidelijk maakt. De overgrote meerderheid van de gezinnen die niet in de stad wonen, heeft geen toegang tot een smartphone, laat staan tot een internetverbinding. Kortom, zonder het geld om te eten of de technologie die nodig is om thuis te blijven, worden veel mensen veroordeeld tot nog meer leed, marginalisering, onzichtbaarheid en verschillende vormen van geweld. Tot overmaat van ramp wonen veel gezinnen in kleine, heel kleine kamers. We hebben het over families van vier of vijf gezinsleden die in ruimtes van twaalf vierkante meter wonen. Deze ruimtes dienen tegelijkertijd als slaapkamer, keuken en eetkamer.

Voordat de lockdown in Peru begon werkte mevrouw Ceferina Vargas in Calca op straat om verschillende producten te verkopen en haar man werkte als bouwvakker. Samen konden ze voorzien in hun voedselbehoeften en de dagelijkse aankoop van Valprax voor hun zoon José Miguel (16). Dit geneesmiddel helpt José Miguel om aanvallen te voorkomen. Hij werd geboren met een hersenverlamming en op twaalfjarige leeftijd begonnen de aanvallen. Sinds de start van de lockdown in maart, kunnen zijn ouders hem dit medicijn niet meer dagelijks toedienen. Ook kunnen ze hem niet naar de stad Cusco brengen voor zijn behandelingen. Ze vertelden ons dat ze een plastic teil gebruiken om hem te vervoeren, omdat hij geen geschikte rolstoel heeft. Om tijdens deze maanden te overleven, moest mevrouw Ceferina haar jaarlijkse maisoogst voor de helft van de prijs verkopen. Haar man kan tot de dag van vandaag niet werken. Naast José Miguel heeft het echtpaar nog drie dochters. Ze wonen allemaal in de Chimpa Calca-gemeenschap in een zeer kleine ruimte. De overheid is geheel afwezig in de gemeenschap: er zijn geen scholen of ziekenhuizen en geen van de kinderen kan dit jaar naar school. Zij hebben geen mogelijkheden om te studeren. José Miguel slaapt met zijn moeder in hetzelfde bed om te voorkomen dat hij 's nachts valt als gevolg van de aanvallen. Nu de winter in de Andes is aangebroken is de kans om ziek te worden groot en neemt de bezorgdheid van dit gezin om te overleven met het verstrijken van de tijd toe.

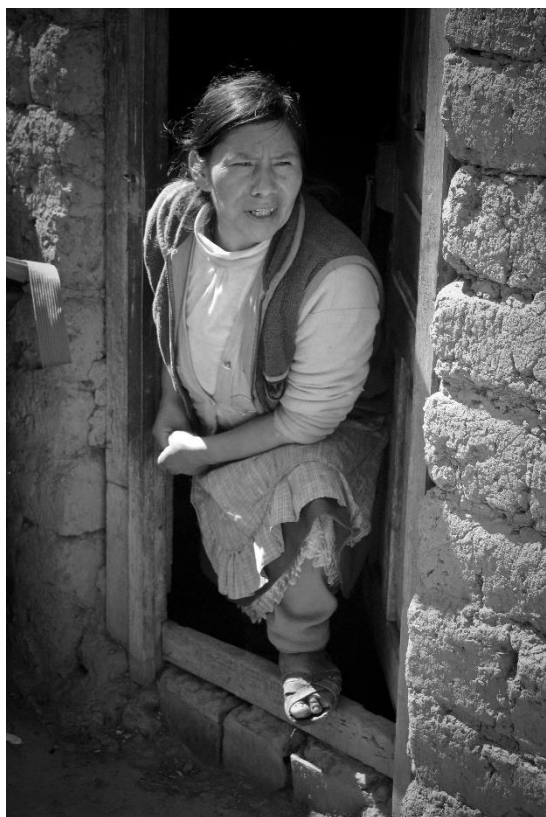

Mevrouw Micaela Lizaraso (62) woont samen met haar twee kinderen en haar kleindochter. Ze is weefster en voordat de lockdown begon verkocht ze haar stoffen op verschillende markten en braderiën. Aangezien alle toeristische activiteiten zijn gestopt, kon ze haar werk niet voortzetten. Nu verkoopt ze brandhout en dat is niet genoeg om te eten en de huur te betalen. Haar zoon Marcos (16) is blind en dit maakt de situatie van dit gezin nog precairder. In de afgelopen maanden heeft Micaela schulden opgebouwd bij mensen die geld lenen met een rente van 50% en ze is erg overstuur omdat ze geen duidelijkheid heeft over haar nabije toekomst.

Mevrouw Verónica Ccana (45) en mevrouw Lorenza Choquetocro (39) zijn buuren. Ze wonen allebei in dezelfde straat. Beide vrouwen zijn alleenstaande moeders. De eerste moeder woont samen met haar negenjarige dochter en de tweede moeder woont met haar drie kinderen, van wie de jongste tijdens de noodtoestand geboren is. Hij is slechts twee maanden oud en heeft nog steeds geen naam omdat mevrouw Lorenza haar baby niet heeft kunnen inschrijven bij de

burgerlijke stand van Calca. Verder heeft hij niet genoeg kleren, want deze heeft ze niet kunnen aanschaffen tijdens de lockdown.

Wat deze twee vrouwen ook met elkaar gemeen hebben, is dat ze 's ochtends hun deuren moeten openen zodat het licht hun kamers/huizen binnenkomt, aangezien zij geen ramen hebben. Veronica waste voor de lockdown begon op de hand kleren van verschillende mensen om te overleven. Ze had veelvuldig longontsteking en heeft de afgelopen maanden niet meer kunnen werken. Lorenza werkte als schoonmaakster. De verplichte social distancing dwong haar thuis te blijven en te stoppen met het genereren van inkomsten om haar gezin te onderhouden. Beide moeders zijn inmiddels twee maanden huur verschuldigd. Vanwege hun lage opleidingsniveau en het feit dat zij niet goed Spaans spreken, kunnen zij hun kinderen niet helpen met hun huiswerk dat zij via de radio ontvangen.

Mevrouw Cristina Farfán (62) en meneer Avelino Cano (67) zijn de ouders van Alan (20). Ze verzamelen plastic flessen en verkopen deze door aan kleine bedrijfjes die kruidentheetee verkopen. Voor hun werk moeten zij de straat op om in het afval naar flessen te zoeken die hergebruikt kunnen worden. De volgende stap is om de flessen een week in bleekwater te weken en ze na het spoelen en drogen te verkopen. Cristina en Avelino wonen in het centrum van Calca. Dit gebied is cultureel erfgoed en wordt beschermd door het Ministerie van Cultuur. Over het algemeen vindt je hier de beste huizen van Calca met alle basisvoorzieningen. Maar de familie van Alan leeft in omstandigheden die niets te maken hebben met dit beeld. Zijn ouders wonen in een donkere kamer en, net als bij de vorige gezinnen, moeten ze hun deur naar de straat openen om daglicht binnen te krijgen. Met een teil met water moeten ze de straat op om hun gezicht en handen te wassen. Er zijn dus geen ramen, en wanneer we vragen waarom ze geen ramen maken om daglicht binnen te laten, antwoorden ze unaniem dat een raam de kamer nog kouder zou maken dan hij al is. Zo wisselen ze het daglicht in voor een iets minder koude nacht.

Alan woont twintig meter van zijn ouders vandaan, letterlijk in een steeg, de uitsparing tussen twee grote huizen. De meeste van zijn spullen zijn gerangschikt in een doorgang van minder dan een meter breed. Daar heeft hij zijn kleren hangen en een kleine geïmproviseerde keuken die werkt op brandhout. Deze vijf meter met hangende spullen, potten op de vloer, emmers water, vuilnis en natte kleren, leiden naar een klein hok: zijn slaapkamer. Er passen amper twee personen in zonder te kunnen bewegen, aangezien het bed, een houten plank met doorgesleten matras, bijna alle ruimte in beslag neemt. Aan de muur heeft hij verschillende religieuze afbeeldingen, foto's van school en herinneringen aan betere tijden hangen, vertelt hij ons. Alan heeft wél een raam. Glimlachend vertelt hij ons dat hij van zijn raam houdt en dat hij, zelfs als het 's nachts erg koud is, de lucht kan zien en in zijn verbeelding kan vliegen. Zo wisselt hij een warmere kamer in voor de vrijheid om uit het raam te kijken en 's ochtends licht te ontvangen.

Met de noodtoestand heeft dit gezin geen inkomen kunnen genereren; een inkomen dat zelfs in de omstandigheden voorafgaand aan de pandemie, veruit onvoldoende was. We hebben het over een inkomen van € 3.00,- na een werkdag van negen uur. Dat is beter dan niets, vertellen Alan's ouders ons.

Op 15 minuten loopafstand van het centrum van Calca, bereikt je de gemeenschap Chaqchapampa. De heer Saturnino Huallpa (52) woont daar samen met zijn moeder Justina Huamán (70). Beiden zorgen reeds vele jaren voor het land van een ander gezin en, zoals veel van hun burens in Calca, wonen ze in een donkere kamer zonder ramen. Mevrouw Justina heeft sinds 2015 reumatische pijn. Door dit ongemak zit ze heel de dag in een stoel en kan zij verder niets. In het openbare ziekenhuis van Calca wordt zij niet geholpen, ondanks de overheidsverzekering voor mensen die in armoede leven. Zij en haar zoon spreken alleen Quechua (de tweede officiële taal in Peru) en kunnen zich niet verstaanbaar maken. Omdat zij geen Spaans spreken en vanwege hun etnische afkomst ondervinden zij veel discriminatie.

Het is elf uur 's ochtends, buiten schijnt de zon krachtig in de Andes. In de donkere ruimte waar Justina en Saturnino leven, schijnt slechts een zwak lichtje. Ze hebben een flesje gevuld met diesel en een van stof gemaakte lont om aan te steken omdat het daar bijna de hele dag te donker is. Ze hebben namelijk geen elektriciteit of stromend water. In het regenseizoen vangen ze de regen op in plastic bakjes. In het droge winterseizoen halen ze water uit het op 100 meter afstand van hun huis gelegen irrigatiekanaal. Justino werkt op het land en verkoopt de groenten die hij oogst op de markt. Hij krijgt als producent een zeer lage prijs voor zijn groenten. Bovendien is het tijdens de lockdown vaak onmogelijk om de markt te bereiken. De soldaten hebben hem al meerdere keren aangehouden omdat hij niet over een identiteitsbewijs beschikt.

Justina en Saturnino wachten geduldig tot de gezondheids crisis in Peru eindigt en Saturnino opnieuw zijn groenten kan verkopen. Ze vragen ons de overheidsinstellingen te informeren over hun situatie in de hoop alsnog in aanmerking te komen voor het noodbudget dat de landelijke overheid heeft toegezegd.

Mevrouw Valentina Jumpire (57) huult. Ze huult wanhopig omdat haar 25-jarige zoon ver weg is en niet naar huis kan terugkeren. Hij werkte ver weg van Calca en kon niet op tijd thuiskomen voordat de noodtoestand werd afgekondigd. Valentina huult omdat er geen fatsoenlijke werk is. Ze moest daarom een zeer slecht betaald baantje aannemen, namelijk maïs ontvellen in een maïsvelde ver van huis. Ze moet elke dag heel vroeg vertrekken om vervolgens twaalf uur te werken, vaak zonder lunch, voor een vergoeding van € 2,50,-. Ze huult omdat ze uitgebuit wordt, maar ze heeft geen andere keuze en moet verder. Haar andere, 24-jarige zoon Adam verloor maanden geleden zijn baan en gaat soms met haar mee om maïs te ontvellen. Hij zou graag meer willen werken, maar er is veel concurrentie en weinig werk. Elke dag komen honderden mensen 's morgens heel vroeg bijeen om te strijden om die € 2,50,- per dag. Zijn zus Silvia (22) is alleenstaande moeder en moet voor haar zoon Alex (8) zorgen en hem helpen met zijn huiswerk. Gelukkig heeft ze een smartphone en kan zij het huiswerk ontvangen die de leraren van haar zoon sturen. Dit kan echter alleen wanneer ze geld heeft om haar saldo op te waarderen. Het is natuurlijk nooit mogelijk om het huiswerk uit te printen, want dat kost veel geld. Soms is het huiswerk van haar zoon erg moeilijk en wordt ze moe van het helpen.

Mevrouw Valentina wast soms ook kleding van andere gezinnen, dit doet ze op de hand. Ze vertelt ons dat haar zieke buurvrouw diezelfde dag aan haar heeft gevraagd de kleren van haar familie te wassen. Ze kan niet wachten tot haar kansen op werk verbeteren en haar zoon snel naar huis kan komen.

Mevrouw Sonia Puma (38) heeft een handicap, ze loopt al vijf jaar met een rollator. In 2015 bood een NGO uit Cusco aan om haar te helpen met een heupoperatie. Helaas ging de operatie mis, waardoor haar rechterbeen onbruikbaar werd. Zij woont samen met haar 12-jarige zoon Ángel en 1-jarige dochter Valentina en met hun stokoude grootouders die bijna de hele dag in bed liggen. Dit huis bestaat uit twee kamers voor het hele gezin. De ene kamer dient als keuken/eetkamer en de andere als slaapkamer. Sonia is een van de vele alleenstaande moeders die in Calca wonen. Voorheen werkte zij als schoonmaakster van de openbare toiletten van de gemeente Calca. Sinds de start van de lockdown kan ze niet meer werken. Erger nog, ze maakt ook geen kans op sociale steun van de overheid, aangezien haar werk tijdelijk was en ze geen contract had bij de gemeente. Het gebrek aan stabiel werk, de totale afwezigheid van de vader van haar kinderen en haar handicap hebben ervoor gezorgd dat zij en haar gezin in een zeer precare situatie leven. Kortom, we hebben hier een gezin voor ons waarvan de belangrijkste steunpilaar niet kan lopen en nu ook niet meer kan werken.

Dit artikel is geschreven op 25 juni in het jaar waarin de wereld een globale crisis doormaakt. Zoals we in het begin al aangaven, zijn corruptie, armoede en geweld de belangrijkste vijanden van een land waarin de meest kwetsbare burgers zich in een situatie van permanente onzichtbaarheid bevinden. De afwezigheid van de overheid in veel gebieden van Peru laat zien hoe slecht deze georganiseerd is en hoe weinig efficiënt zij haar werk doet. De manier waarop wij de gezinnen hier portretteren is helaas geen overdreven vorm van paniekzaaij; integendeel, het is slechts een voorbeeld van de situatie waarin veel gezinnen in Peru leven. Gezinnen die geen aanspraak kunnen maken op de meest fundamentele rechten en die een onwaardig bestaan lijden. Gezinnen die sommigen van ons eraan herinneren dat de werkelijkheid anders is dan wij geloven en anderen uitdagen om deze werkelijkheid niet langer te ontkennen. En dus is het, zoals altijd, goed om even stil te staan om te zien wat er om ons heen gebeurt, wie zich in onze buurt bevindt, wie er naast ons woont. Alleen als we verder dan onszelf kijken, begrijpen we dat er nog meer in de wereld gaande is en hoe anderen daardoor getroffen worden. Er zijn twee soorten onwetendheid: de eerste is degene die ons altijd vergezelt bij onze zoektocht naar kennis en waarheid. De tweede, en de gevaarlijkste, is de onwetendheid die besluit de andere kant op te kijken, terwijl de werkelijkheid zich aan ons opdringt. Degene die besluit alleen te kijken naar datgene wat ons een comfortabel gevoel geeft. Deze vorm van onwetendheid is een van de bedreigingen voor ons bestaan. Want, als we aan een samenleving bouwen die het welzijn van haar mensen niet als belangrijkste doel heeft, dan zullen we onderdeel uit blijven maken van een lege samenleving waar geen waarde wordt gehecht aan oprechte kennis en waarheid.